A°. 1837. N°. 82.

ARNHEMSCHE COURANT.

Donderdag den 13 Julij.

NOTIFICATIE.

De STAATSRAAD, GOUVERNEUR DER PROVINCIE GELDERLAND.

Gezien eene missive van den Heer Opperhoutvester voor de Noordelijke Provincien, d. d. 3 dezer, N° 63, betreffende de opening der jagt op de *Ganzen*, *Eenden*, en *Watersnippen*, en de sluiting van het weispel der *Kwartelen*;

Gelet op het hiertoe betrekkelijke besluit van Heeren Gedeputeerde Staten dezer Provincie van heden, N° 12;

Heeft goedgevonden:

Bij deze ter kennis van de Ingezetenen dezer Provincie te brengen, dat door den Heer Opperhoutvester voor de Noordelijke Provincien, in overleg van Hun Edel Groot Achtbaren de Gedeputeerde Staten dezer Provincie, is bepaald geworden, dat de jagt op *Ganzen*, *Eenden* en *Watersnippen*, voor dit jaar, zal worden geopend op Zaturdag den 15den dezer, en dat deze jagt alleen en bepaaldelijk wordt geopend en uitgeoefend mag worden op het water, langs de stranden en oevers van meren, plassen en rivieren, mitsgaders op lage moerassige gronden, en dat wel speciaal die jagt gesloten blijft in en langs de bosschen, alsmede op bouw- en weilanden, tot het gewone jagtveld behoorende; voorts dat de sluiting van het weispel van *Kwartelen* is vastgesteld tegen den 1ste Augustus aanstaande en zal voortduren tot aan de opening der groote jagt.

En, opdat niemand hiervan onwetendheid voorwende, zal deze, ter diligentie van de respective Burgemeesteren, alom worden afgekondigd en aangeplakt, waar zulks gebruikelijk is, en voorts in het Provinciale Blad en in de Arnhemsche Courant worden geinsereerd.

Arnhem, den 7den Julij 1837,

De Staatsraad, Gouverneur voornoemd,
VAN HEECKEREN VAN KELL.

FRANKFORT, den 9den Julij.

Berigten uit Noorwegen melden, dat de landverhuizingen naar Amerika aldaar mede nog voortduren, hoezeer ook onlangs eenige huisgezinnen in de grootste armoede teruggekomen zijn.

Uit Schleiz wordt den 4den dezer het volgende geschreven: « Sedert gisteren zijn de ingezetenen van deze stad door eene zware ramp geheel ter neder geslagen. Tegen den middag ontstond er brand in een huis boven aan de markt, en bij den harden noordwesten wind verspreidde zich dezelve met ontzettende snelheid over de gansche markt en ver in de stad. Zelfs het schoone vorstelijke paleis, ondanks deszelfs hooge en geheel afgezonderde ligging, werd door de vlammen aangetast, en met hetzelve zijn de overige vorstelijke gebouwen, de stads kerk, het raadhuis, de school, de pastorie en andere gemeente-gebouwen, benevens 240 burgerhuizen, waarvan het grootste gedeelte niet verwaarborgd is, in de asch gelegd. Dat men den brand eindelijk meester werd is alleen te danken aan de met groote inspanning aangewende redmiddelen, ondersteund door de hulp van naburige plaatsen. Al de ambtenaren en de gansche militaire magt waren daartoe mede werkzaam, onder bestuur van Zijne doorluchtigheid den regerenden Vorst, die zich persoonlijk grootelijks blootstelde.

« De vlammen verspreidden zich zoo snel en het gevaar bij den slechten bouwtrant was zoo dreigend, dat de bewoners van de in brand geraakte huizen slechts weinige goederen konden redden. Er zijn eenige menschen in de brandende huizen omgekomen en verscheidene der hulpverleenenden zijn zwaar gekwetst. Ongeveer 500 huisgezinnen zijn door dezen brand zonder huisvesting en velen derzelven hebben hunne gansche bezitting verloren.

— Een brief uit Athene, van den 11den Junij, behelst hetgeen volgt: Den 22sten Mei werd de gansche stad verschrikt en in verwarring gebragt. Om twee uur geschiedde er eene vreesselijke uitbarsting, met eenen schok als van eene aardbeving, en midden uit de stad verhief zich eene dikke wolk van rook met vlammen en voorwerpen, die rondom heen weggeslingerd werden. De ingezetenen meenden, dat zich midden in de stad een vulkaan geopend had en vlugtten naar alle kanten; doch spoedig bleek, dat er slechts een huis in brand stond; in hetwelk een voorraad van kruid, tegen het verbod der politie aldaar verborgen, vuur gevat had. Er werd spoedig hulp aangebragt; maar het grootste gevaar was nog door te staan. Eene veel grootere hoeveelheid kruid was nog in de kelders, en drong de vlam naar beneden, dan was een gedeelte der stad aan den ondergang blootgesteld. De gansche vloer van het huis werd derhalve onder water gezet, en zoo het ongeluk afgewend.

LONDEN, den 8sten Julij.

De toevloed op het kasteel te Windsor, ten einde de stoffelijke overblijfsels van wijlen Z. M. *Willem IV* nog eenmaal te zien, is gisteren vrij sterk geweest. Heden, zijnde de dag van de ter aarde bestelling van dezelven, zullen de winkels en andere drukke plaatsen dezer hoofdstad, te zijner eere, gesloten zijn. De Bank zal echter dien dag voor de gewone bank bezigheden, alsmede voor de betaling van de alsdan verschenen halfjarige lands-intresten, als gewoon geopend blijven.

— Aangebragte berigten uit New-York, welke niet later dan tot den 4den der vorige maand loopen, doen zien, dat het nieuws van het ter markt brengen en aanvankelijk nog al bijval vinden van de Amerikaansche bank-bills in Londen aan de handelszaken van dien staat zekere nieuwe levendigheid en eene flaauwe hoop op verbetering gegeven heeft, welke echter ongetwijfeld van korten duur zijn zal, wanneer latere berigten van hier ook te New-York den waren toestand van zaken en al het sedert dien voorgevallene met een aantal in Engeland gevestigde Amerikaansche huizen zal bekend gemaakt hebben. Intusschen wordt er in deze berigten nog geen de minste melding gemaakt van uitzigt op eene spoedige terugkeer tot betalingen in geld.

PARIJS den 8sten Junij.

Omtrent de gebeurtenissen in Spanje geeft heden de *Moniteur* de beide volgende telegraphische depêches, beiden van den kommanderenden generaal der 20ste militaire divisie aan den minister van oorlog:

« *Bordeaux*, *den 6den Julij des middags.*

« De generaal *Randon*, den 4den des avonds te Etnant de in vrijheid stelling van eenige muitelingen van het regiment der Prinses geweigerd hebbende; zoo heeft dit vuur gegeven op zijnen staf en zijne officieren. De generaal is gekwetst geworden, een Engelsch kolonel, aide-de-camp van den generaal *Mirasol* en een vaandrig zijn gesneuveld. De brigadier *O' Donnell* heeft de orde hersteld; maar de generaal *Mirasol*, bij de soldaten geen gehoor hebbende kunnen krijgen, heeft het bevel aan *Jaureguy* opgedragen en is aan boord van een Engelsch vaartuig geweken.

« *Bordeaux*, *den 6den Julij half zes des avonds.*

De pretendent is eindelijk den Ebro, te Cherta (nabij Tortosa) gedurende den nacht van den 28sten en in den morgen van den 29sten overgetrokken. *Cabrera* wachtte hem op dit punt, waar hij eene schipbrug had gelegd. De expeditie, door de benden van *Cabrera*, *Forcadell* en *Serrador* en andere chefs voorafgegaan, heeft zich onmiddellijk, over Amposta, naar Valencia gerigt."

De eerste dezer depêches geeft een blijk van den ellendigen staat, waarin het leger der Koningin, wat den geest der troepen en de krijgstucht betreft, verkeert. Een dergelijk voorbeeld leest men in de bijzondere briefwisseling uit Madrid van den 29sten, welke vermeldt, dat eene kompagnie jagers van het provinciaal regiment van Burgos, tot de troepen onder *Oraa* behoorende, wegens insubordinatie was ontbonden; de officieren had men van hunnen rang beroofd en in een fort gevangen gezet.

De tweede depêche, door het regeringsblad gegeven, bevestigt niet alleen nog nader den overtogt over den Ebro, maar doet tevens zien, over welke middelen de Carlisten hebben kunnen beschikken, daar toch *Cabrera* den tijd heeft gehad, om er eene schipbrug te doen in gereedheid brengen zonder dat een constitutionele troep daarin, zoo min als aan den overtogt zelven, verhindering heeft kunnen te weeg brengen. Terwijl dus het expeditionnaire korps van don *Carlos* zijne beweging door Aragon en Katalonie op Valencia voortzet, hier en daar voordeelen behaalt en dagelijks terrein wint, blijven de voornaamste constitutionele chefs werkeloos en staan de soldaten tegen hunne bevelhebbers op. De afdeeling van don *Carlos*, op omtrent 12000 man schattende, en de Carlitische benden, die hem aan den anderen Ebrooever opwachtten, op 3 à 4000, dan heeft hij ten minste 15000 man bijeen, om op Valencia af te gaan, waar voor het oogenblik niets dan de in allerijl verzamelde en ongeoefende nationale garden zijn, om hem tegenstand te bieden. Een der ochtendbladen spreekt heden van een verlies, dat de Carlisten aan gene zijde van den Ebro onlangs geleden, doch voert niets ten bewijze aan; ook zegt men niet, welke troepen zich daar konden bevinden.

Volgens de tijdingen van heden, van de grenzen, heeft *Oraa* Alcanez verlaten en zich op den weg naar Valencia begeven, waar men hoopte dat hij den 30sten elf duizend man zou bijeen hebben om te trachten don *Carlos* den weg af te snijden. De generaal *de Meer* trok nu langs den weg van Tarragone, en *Espartero* wilde op Madrid afgaan, om deze hoofdstad in tijds te dekken.

Volgens een ander berigt, bevond *Espartero* zich intusschen nog den 29sten te Logrono, en hielden de Carlisten, onder *Uranga* en *Garcia*, nog steeds Estella en omgelegen plaatsen bezet.

— Uit de nadere berigten, betrekkelijk de zaak van den generaal *de Rigny*, blijkt, dat, ofschoon de krijgsraad te Marseille geene termen heeft gevonden, om hem te veroordeelen, de maarschalk *Clausel* nogtans allezins gegronde redenen heeft gehad om ten hoogste op hem misnoegd te zijn. Het volgende is een uittreksel van de getuigenissen tegen hem. — De heer *Mac-Mahon*, kapitein bij de generalen staf: «De heer *de Rigny* zeide den 25sten tegen mij: « de maarschalk, in plaats van zich God weet waarmede te bemoeijen, behoorde aan zijnen pligt te denken; doch ik zal zijn gedrag aan gansch Frankrijk bekend maken." — De heer *de Tournemine*, kolonel der artillerie: «Den tweeden dag na ons vertrek van Constantine bevond ik mij in de kolonne des centrums, toen ik op de linker flank gedruisch vernam. Het was de heer *de Rigny*, die in galop aankwam met de uitroeping: halt! halt! Wat doet gij toch? De vijand komt in geduchte orde aanrukken, waar is de maarschalk? — Ik liet op deze woorden dadelijk twee stukken op de regter flank brengen; er werd geen vijand gezien, geen geweerschot gehoord, en de grootste rust heerschte onder de achterhoede. Ik ging twee honderd schreden verder, en bemerkte aan den horizont zwartachtige vlekken, die men welligt voor een regelmatig Arabisch leger had kunnen houden. Dit is een verschijnsel, hetwelk in dat land dikwijls waargenomen wordt. Spoedig daarna ontmoette ik den maarschalk en zeide: het is niets." — De heer *Blanchard*, eskadrons overste der artillerie: «Den tweeden dag na den terugtogt bevond ik mij bij de reserve-kolonnes, toen 's avonds om zes uur de generaal aankwam en zeide: «Ge marcheert in de grootste wanorde; *Achmed* zit ons op de hielen, ik heb 200 hoofden zien afslaan; het is verfoeijelijk." De maarschalk liet twee kanonnen oprukken, doch men bespeurde spoedig, dat er volstrekt geen gevaar was. — De heer *de Dree*, kapitein bij de lansiers:" Den derden dag van onzen marsch, nadat wij het beleg opgeheven hadden, kwamen wij in een Douar, waar geen water was. De maarschalk reed een weinig voorwaarts, om een gunstig oord te ontdekken. Op dezen oogenblik passeert de heer *Bertrand* en zegt: de achterhoede is verloren, evenwel hoorde men geen geweerschot. Na twee of drie minuten zag ik den maarschalk en den hertog van *Nemours* aankomen, beide de sabel in de vuist. De heer *de Rigny* ijlt naar hem toe, uitroepende: Om 's hemels wil maakt halt! Alles is verloren de vijand manoeuvreert tegen ons in de grootste orde; om 's hemels wil, maak halt! nog is het tijd." Tot den getuige zelfs zeide de heer *de Rigny* eenige oogenblikken later, nadat de heer *Clausel* zich naar de achterhoede begeven had: de maarschalk heeft het hoofd verloren; op het oogenblik heb ik honderd hoofden zien afslaan. Alle kolonels verzekerden niets gezien te hebben. — Van het later gesprek van den maarschalk met den heer *de Rigny* verhaalt de getuige het volgende: *de Rigny*, nadat hij de dagorde omtrent hem gelezen had: Wat heb ik u gedaan, om mij zoo te behandelen." — *Clauzel*: Mij niets, ik spreek als opperhoofd tegen u, de maarschalk *Clauzel* is hierbij zoo veel als niets. Gij hebt gezegd, dat ik het bevel onwaardig was. Het staat eenen salon-generaal fraai, te komen en mij voor onbekwaam uit te schelden." Mijne dienststaten zijn niet zonder roem. — Het is waar, doch gisteren hebt gij ze verduisterd. — Na zulk eene dagorde kan ik niet leven; bedenk, dat ik huisvader ben. — «Ik kan het niet helpen. Men heeft u mij gezonden, om u tot bevordering behulpzaam te zijn; ik heb gedaan wat ik kon; ik heb u de helft mijner armee gegeven." — (De maarschalk heeft evenwel de dagorde daarna eenigzins verzacht). — De kapitein *Napoleon Bertrand*, (zoon van den bekenden generaal): Den 25sten zond mij de maarschalk om den generaal *de Rigny* order te brengen, om de kolonne meer gesloten te houden. Na den generaal vergeefs gezocht te hebben, bespeurde ik eenen ruiter; hij was het. Ik deelde hem mijne order mede. «Ik heb, riep hij, op 't oogenblik, geene orders te ontvangen; de maarschalk geeft den duivel om de achterhoede, als hij maar de voorhoede redt. Wij zijn verloren, men heeft zoo even 200 hoofden afgeslagen; ik heb noch artillerie noch kavallerie, enz. — Een der getuigen verklaart, buiten de tent gehoord te hebben, dat *de Rigny*, omtrent de dagorde tegen den maarschalk zeide: Op de knieën bid ik u, enz. — Men heeft zich moeite gegeven, om te bewerken, dat de verklaring van den kapitein *Berteand* werd verzacht, doch hij is daarbij sterk blijven volharden.

— De Koning heeft onderscheidene buitenlandsche geleerden en reizigers tot ridders van het legioen van eer benoemd; onderanderen heeft Z. M. de decoratie van kommandeur gezonden aan den heer *Alex. Humboldt*, aan den botanicus *de Candolle* te Geneve en aan den Prins *Puckler Moskau*; de decoratie van ridder aan de hoogleeraren *Blumenbach*, *Heeren*, en *Creutzer*.

De hertog *van Orleans* heeft heden in het Veld-van-Mars het 1ste reg. kurassiers, het 11de reg. dragonders en het 1ste reg. jagers in oogenschouw genomen.

De minister van marine heeft bevel *per telegraaf* naar Toulon gezonden, om meer oorlogsvaartuigen af te zenden, ten einde langs de Spaansche kusten te kruissen. Men vermoedt, dat don *Carlos* nog niet dadelijk op Valencia of Madrid zal trekken, maar zich naar de kust zal wenden, om zich in gemeenschap met de Sardinische schepen te stellen, welke hem ammunitie en andere hulp aanvoeren."

ARNHEM, den 12den Julij.

In de provincie Vriesland zijn als leden van de Tweede Kamer der Staten-Generaal herkozen de heeren Mr. *T. S. Tromp* en baron *S. van Welderen Rengers*.

— In onze courant van l. l. zaturdag, is in het verslag omtrent de Staten-Vergadering van daags te voren eene misstelling ingeslopen. De Hoog Wel geboren Heer Jhr. *J. A. J.* baron *Sloet van Oldhuis*, heeft niet tot de commissie wegens de zitplaatsen behoord.

AMSTERDAM, den 11den Julij.

Beurs van 10 Julij.

Wij hebben heden volstrekt geen nadere tijdingen uit Spanje; ook was buiten lien niets politiek nieuws bekend.

Fluctuatien der prijzen:

Holland. $2\frac{1}{2}$ pCt. $52\frac{1}{4}$, $\frac{3}{16}$, $\frac{1}{4}$, $\frac{5}{16}$, tamelijk veel gedaan; 5 pCt. 99, $99\frac{1}{8}$, $\frac{3}{16}$, $\frac{1}{4}$; kansbilletten $22\frac{7}{16}$, $\frac{5}{8}$, $\frac{11}{16}$ gebleven, met eenige affaire. Naar $4\frac{1}{2}$ sijndicaat was vraag voor binnenlandsche rekening; de prijs steeg van $93\frac{1}{8}$ tot $93\frac{1}{2}$ en bleef op deze hoogte. Oude aandeelen handelmaatschappij $173\frac{1}{4}$, $\frac{1}{2}$, $\frac{3}{4}$, 174 gebleven. In 5 pCt. Oost-Indië werden verschillende partijtjes voor Engelsche rekening aangekocht, waardoor de prijs van $97\frac{11}{16}$ tot $\frac{13}{16}$ klom; 4 pCt Oost-Indië $90\frac{11}{16}$ eenige partijtjes gedaan. Aandeelen Haarlemmer spoorweg 121 à 122; men wil dat de werkzaamheden binnen kort met kracht beginnen zullen. Nopens den aanleg van eenen spoorweg op Arnhem is niets naders met zekerheid bekend.

Spanje. Ardoins $20\frac{5}{8}$, $\frac{9}{16}$, $\frac{1}{2}$; onbepaalde stukken $20\frac{5}{16}$; Passive $5\frac{3}{8}$ à $\frac{1}{2}$; Fransche uitgestelde 7 verhandeld.

Rusland. Oude en nieuwe Russen gezocht, 104 à $\frac{1}{4}$, Russen van 1831 en 1833 zijn à $94\frac{5}{8}$ en ook $\frac{3}{4}$ omgezet.

Oostenrijk. 5 pCt. metalliek $99\frac{3}{4}$; Weener bank bij *Goll* 5 pCt. 102; dito 4 pCt. $70\frac{1}{2}$.

Met Peruanen verflaauwt het allengskens meer en meer, door dien men aan de bekendmaking van de Peruaanschen zaakgelastigden volstrekt geen geloof meer hecht; de prijs was heden 14 met verkoopers.

Beurs van 11 Julij.

De Nederlandsche bank heeft den wissel-disconto van 5 pCt. 4 pCt. gereduceerd; dit heeft vrij gunstig op den stand der binnenlandsche effekten gewerkt.

Nieuws uit Spanje was ook heden niet.

Fluctuatien der prijzen.

Holland. $2\frac{1}{2}$ pCt. openden $52\frac{3}{8}$, stegen allengskens, door verschillende verkoopen tot $52\frac{9}{16}$ en hielden zich daarop goed staande. 5 pCt. $96\frac{1}{8}$, $\frac{7}{16}$, $\frac{1}{2}$ bij eenige affaires; Kansbiljetten $22\frac{3}{4}$, $\frac{13}{16}$, $\frac{7}{8}$ gebleven met veel omzet; oud sijndicaat $93\frac{1}{8}$, $\frac{1}{4}$, $\frac{3}{8}$, $\frac{1}{4}$ gebleven; nieuwe $75\frac{3}{4}$ weinige stukken gedaan; oude aandeelen handelmaatschappij $174\frac{1}{2}$, $\frac{3}{8}$, $\frac{1}{4}$, $\frac{1}{2}$ gebleven; 5 pCt. Oost-Indië $97\frac{7}{8}$ afgegeven.

Spanje. Ardoins $20\frac{7}{16}$, $\frac{3}{8}$, $\frac{7}{16}$, $\frac{1}{2}$, $\frac{9}{16}$ gesloten; pasieve $5\frac{1}{4}$.

Rusland Oude en nieuwe Russen $104\frac{1}{8}$ à $\frac{1}{4}$; Russen van 1831 en 1833 $94\frac{3}{4}$; Roebels $64\frac{5}{8}$ gedaan.

Oostenrijk. 5 pCt. metalliek 100.

Peruanen en Columbianen als gisteren.

Mengelwerk.

Ministerie van Financien en lidmaatschap der Staten-Generaal.

In een artikel, voorkomende in het *Handelsblad* van 6 Julij, wordt beweerd, dat de post van Minister van Financiën (hetzij ad interim, hetzij definitief) niet onbestaanbaar is met het lidmaatschap der Tweede Kamer; en zulks op de twee volgende gronden:

1o. Omdat de Minister van Financiën niet genoemd wordt in art. 81 der grondwet.

2o. Omdat art. 91 van gezegde grondwet de benoeming van de hoofden der departementen van algemeen bestuur tot leden der Staten-Generaal veroorlooft, en het daarop volgende artikel 92, hetwelk hen, die eenigen aan den lande comptabelen post bekleeden, uitsluit, niet meer toepasselijk is op den Minister van Financiën dan op de andere Ministers.

Wat den eersten grond, het niet noemen van den Minister van Financiën in art 81, betreft, hierop kan, gelijk wij zullen aantoonen, niets

worden gebouwd. Artikel 81 is een onvolledig artikel. Onvolledig vooreerst, omdat het in deszelfs eerste deel zegt: « Tot leden der Tweede Kamer zijn verkiesbaar leden der provincie, waaruit zij genoemd worden, bereikt hebbende den vollen ouderdom van dertig jaren:" terwijl het niet genoeg is, *ingezeten* der provincie te zijn, maar men daarenboven nog, volgens art. 8 der grondwet, *geboren moet wezen binnen het rijk of deszelfs buitenlandsche bezittingen, uit ouders aldaar gevestigd;* wordende degenen, die uit zoodanige ouders, ter oorzake van 's lands dienst afwezend, of anderzins op reis zijnde, buiten het rijk geboren zijn, met de vorigen gelijk gesteld. Die dus niet geboren is uit ouders, in *Nederland* of deszelfs buitenlandsche bezittingen gevestigd, kan niet tot lid der Tweede Kamer worden benoemd, al is hij *ingezeten* der provincie, waaruit hij genoemd wordt. Onvolledig en oppervlakkig vervolgens is art. 81, omdat deszelfs tweede deel noch de leden der Eerste Kamer, noch die der Rekenkamer, noch hen, die aan den lande comptabele posten bekleeden, weert; alle welke geweerd worden door art. 90 en 92 der grondwet; terwijl er verder nog eene uitzondering te maken zou zijn voor hem, die tot eene criminele of zelfs, in sommige gevallen, correctionele straf, mogt worden verwezen (1). Het met stilzwijgen voorbijgaan van den Minister van Financiën, in art. 81, is derhalve, daar er zoo veel anderen eveneens voorbijgegaan worden, volstrekt geen bewijs.

Gewigtiger is hetgeen als tweede grond aangevoerd wordt, namelijk dat art. 91 der grondwet, de benoeming van Ministers veroorlovende, de uitsluiting, in art. 92 vervat (het comptabele), op hen niet toepasselijk zijn zou; en bij gevolg de Minister van Financiën, zoo wel als de andere Ministers, lid van de Kamer zou mogen wezen. Deze redenering van het *Handelsblad* zou zeer juist zijn, indien deszelfs meening, *dat de overige Ministers comptabel zijn, en zij allen de gelden moeten verantwoorden, welke aan hun departement worden toegekend*, gegrond ware; doch dit is het geval niet: de overige ministers zijn *niet comptabel;* de gelden, welke aan hun departement worden toegekend, moeten zij *niet verantwoorden*, want dezelve worden hun niet ter hand gesteld, berusten nooit onder hen. Op hen past dus de uitzondering van art. 92 niet, en zij zijn benoembaar volgens art. 91. De Minister van Financiën daarentegen, (of degene, die, onder welke benaming ook, deszelfs post vervult) heeft mede, wel is waar, de kas van zijn departement niet onder zich, maar bestuurt toch de algemeene geldmiddelen, sluit leeningen, en kan bij gevolg elk oogenblik aan den lande ten hoogste comptabel wezen. Dit zal ook het *Handelsblad* wel niet ontkennen: de reden waarom het van ons gevoelen verschilde, was niet, dat het den Minister van Financiën, of dengene die deszelfs functien waarneemt, beschouwde als niet comptabel, maar dat het *al de Ministers* als zoodanig beschouwde, hetwelk evenwel, gelijk wij gezegd hebben, het geval niet is.

Wat overigens aangaat de *difinitieve* of *interimaire* waarneming van het bestuur der financiën, waar tusschen eene andere Courant onderscheidingen gelieft te maken, zonder te begrijpen dat men alsdan *bewijzen* moet, dat de comptabiliteit afhangt van den *titel* en niet van de *functiën*, — daarover hebben wij in een vorig artikel genoeg gezegd voor dengene, wien het om overtuiging te doen is en die zamenhangende redeneringen kan maken. Daaromtrent schijnt ook het *Handelsblad* eenstemmig met ons te denken. Indien derhalve het laatstgemelde dagblad onze aanvoering, dat de overige ministers de gelden, welke aan hun departement worden toegekend, niet in handen krijgen, en bij gevolg niet moeten verantwoorden, hetwelk de comptabiliteit wegneemt, wel gelooven wil, zal het waarschijnlijk, even als wij, Jonkheers BEELAERTS VAN BLOKLAND lidmaatschap der Tweede Kamer, door het aanvaarden van eenen aan den lande comptabelen post (het bestuur der financiën, onder welke benaming ook) als vervallen beschouwen.

Actie-Maatschappijen in Portugal.

De Portugezen, welke men gevoegelijk de Europesche apen kan noemen, daar zij alles, wat andere volken ondernemen, niet alleen navolgen, maar ook dadelijk veel beter willen doen, en zich dan de vingers branden, begonnen voor twee jaren actie-maatschappijen op te rigten, die men tegenwoordig nog tracht vol te houden, doch met geen goed gevolg, daar men reeds ingezien heeft, dat dezelve niet veel voordeel opleveren; want elke actie-compagnie in Portugal, die zich niet met dadelijke omzettingen van geld afgeeft, zoo als bank en verzekerings-maatschappijen, gaat hier om de volgende redenen te gronde.

1. Door de begeerte om groote vertooning te maken, welke in den aard van het volk ligt, moeten zulke ondernemingen in het oog loopen. Men wil andere volken, zoo niet overtreffen, dan toch gelijk zijn, en daarom meent men alles op een grooten voet te moeten beginnen: daartoe ontbreekt echter de noodige kennis en de noodzakelijk goede regeling der zaken. Men verspilt onnoodig veel geld, het kapitaal verdwijnt allengskens bij de uitgebreide grondslagen, die men legt, en dan begint aan alle kanten gebrek te komen. De ijver der ondernemers verflaauwt, niemand wil meer bijdragen geven, en zoo komt eindelijk het geheel tot stilstand, en men maakt eene soort van bankroet. Wanneer men dan, als het zoo verre gekomen is, de rekeningen behoorlijk afsloot en de onderneming op eene geregelde wijze eindigde, dan zoude dit ten minste in orde zijn; maar dit gebeurt ook zelden, niemand bekommert zich daarom, als alleen diegenen, die nog iets voor zich hopen te redden; de onderneming blijft in naam nog bestaan in handen van eenige bestuurders, die wel zorgen, dat zij daarbij niet te kort komen, en wanneer het eindelijk zoo verre gekomen is, dat dezelve niets meer opbrengt, zoo verkoopt men het eene stuk der bezittingen na het andere, tot dat er op het laatst niets meer overig is.

2. Eene andere reden, waarom ondernemingen, welke de nijverheid moeten bevorderen, hier niet kunnen voortkomen, is gelegen in de afkeerigheid der Portugezen van alles, waar volharding en geregelde werkzaamheid een vereischte is. Tijdverlies komt bij hun in geene aanmerking, en elk ander klein verlies, waar het geene duizenden geldt, ofschoon het ook duizendmaal herhaald wordt, is voor hen altijd een kleinigheid: om die kleinigheden op te tellen, dit komt hun niet eens in de gedachte.

3. Reeds bij het ontwerpen van zoodanige onderneming denkt men er aan, hoe vele bloedverwanten en vrienden daarbij te werk gesteld kunnen worden, en dan worden er drie personen met goede belooningen aangesteld, waar één voldoende zoude zijn. Deze vele aangestelden beschouwen hunne plaats als eene kostwinning, maar niet als een middel om de onderneming goed te besturen. Menigmalen heeft de ondervinding reeds in *Portugal* bevestigd, dat, om deze reden, geene enkele onderneming van nijverheid gelukt is.

In het jaar 1835 ontstonden op eens eene menigte actie-maatschappijen; de aanzienlijkste personen stelden zich aan het hoofd van dezelve; het publiek kreeg er vertrouwen in, en wie maar eenige duizend reis missen konde, nam actiën bij de omnibus-kompagnie; de Lezirias- en verzekerings-kompagnie, voornamelijk echter bij de visscherij-kompagnie, welke men meende, dat aan iederen deelhebber gebraden visch te huis zoude leveren. De vraag naar actiën van deze kompagnie was zoo groot, dat men het eerst bepaalde getal actiën van 4,000 op 10,000 stellen moest; het werd eene nationale instelling; want elke hoofdplaats in *Portugal*, aan welke men geene actiën had aangeboden, vond zich daardoor beleedigd; binnen acht dagen waren alle actien uitgegeven, en men kreeg daardoor in naam een kapitaal van 2,800,000 guldens, welke in bijdragen van 5 pCt. naar mate het noodig zoude zijn, in ontvangst genomen zouden worden. In minder dan twee jaren hebben reeds zes betalingen der bijdragen plaats gehad, zonder dat de actionarissen nog visch gezien hebben: zoodat de kompagnie in miscrediet is geraakt, en weinigen meer bijbetalen willen.

De statuten van al deze kompagnien bepalen, dat met het begin van elk jaar eene algemeene vergadering der deelhebbers zal plaats hebben, waarin de bestuurders rekening moeten doen. De vergadering der onderscheidene actie-maatschappijen, leverden dit jaar de volgende uitkomsten op.

De bank in *Lissabon*, die nu reeds sedert 10 of 12 jaren bestaat, toonde het voordeelige van hare zaken, door een dividend van $5\frac{3}{4}$ pCt. op elke actie voor het laatst verloopen halfjaar. In het eerste halfjaar was het dividend 3 pCt, en bedroeg dus voor het geheele jaar $8\frac{3}{4}$ pCt.; weshalve de actien ook gerezen zijn.

De verzekerings-kompagnie, *Fidelidade* genoemd, welke slechts 48 deelhebbers en een nominaal kapitaal van 144,000 guldens heeft, toonde, dat zij onder bestuur van ERNST NIESTER, een man van Duitsche afkomst, maar thans genatuarliseerde Portugees, zoo voordeelige zaken gedaan had, dat zij een dividend van 40 pCt. doen konde. Daar deze kompagnie tegenwoordig ook levensverzekeringen doen wil, zoo is er niet aan te twijfelen of hare actien zullen tot eene dubbele waarde rijzen.

In de vergadering van de omnibus-kompagnie, had een dividend van bijna 5 pCt. voor het laatste halfjaar plaats. Er is niet aan te twijfelen of deze kompagnie moest nog veel beter zaken doen, daar zij een uitsluitend privilegie heeft, wanneer het hier niet voornamelijk op toezigt en goede orde aankwam. De toeloop, om zich van de omnibus te bedienen, is buitengemeen groot, maar de uitgaven zijn ook aanmerkelijk. Reeds bij den aankoop der wagens, tuigen, paarden en muilezels wordt de kompagnie bedrogen; dan laat men, bij gebrek aan opzigt, paarden en muilezels lam worden; de knechts stelen het voeder; de conducteurs steken het geld van de passagiers in den zak, en zoo doende ontstaat er groot verlies, hetwelk de winst vermindert.

De visscherij-kompagnie: — Op de algemeene vergadering van deze kompagnie waren niet minder dan 142 deelhebbers tegenwoordig, en het bestuur konde niet anders dan onbevredigende uitkomsten aantoonen. De redenen, welke daarvan opgegeven werden, liggen reeds in den aard der zaak zelve, dat men van eene zoo uitgebreide onderneming, in de eerste jaren, niets verwachten kan, als hoofdoorzaak van het ongunstige gevolg; tot nog toe gaf men op, dat vele personen, op hoop van eene spoedige winst, actien genomen hadden zonder het geld daar-

---

(1) Art. 29, 34, 42, *Code Pénal.*

ten te kunnen opbrengen, en dat deze, nadat zij de eerste en tweede bijdrage van 5 pCt. betaald hadden, zonder uitzigt op eene kort op handen zijnde winst, de volgende bijdragen, die reeds tot de zesde toe gevorderd waren, teruggehouden hadden; zoodat het bestuur, 't welk op volle betaling gerekend had, in plaats van grooten voortgang in de zaken aan te toonen, slechts een deficit kon opgeven, en de noodzakelijkheid van de aanbetaling der bijdragen betoogen, wanneer de geheele onderneming niet te gronde zoude gaan; want behalve de etablissementen te *Lissabon* en in de kolonien, had het bestuur 30 schepen doen bouwen, die nu onderhouden moesten worden. Dit was, zoo als gezegd, de rekening buiten den waard gemaakt; men begon te groot. Bijzonder werd aan het bestuur verweten, een zoo groot schip voor de walvischvangst gekocht te hebben, dat men het nimmer eene volle lading zoude kunnen bezorgen. De ontevredenheid was algemeen in de vergadering, en men kan deze kompagnie wel voorspellen, dat zij niet lang bestaan zal; de uitgebreidheid der onderneming brengt haar ten ondergang, de deelhebbers trekken zich terug, de uitgaven kunnen niet meer goedgemaakt worden, de schepen verrotten in de havens, en daarmede loopt de geheele zaak ten einde; echter zal het bestuur nog eenige jaren bestaan eer alles opgeteerd is.

Eene der voornaamste actie-kompagnien is die van de zoogenaamde Lezirias van den Taag en van de Sado, eene maatschappij voor den landbouw, die de uitgestrekte vruchtbare vlakten, welke aan de overstroomingen van die beide rivieren blootgesteld zijn, van den Staat heeft gekocht voor eene som van 2000 contos of $5\frac{1}{2}$ millioen gulden klinkende munt. Sedert onheugelijke tijden waren deze landerijen, die aan het huis van de Koningin, der Infanten of aan het geslacht van Braganza toebehoorden, verpacht, en in den laatsten tijd aan de staatskas toegewezen. Nu stelde men als grondbeginsel, dat het gouvernement noch fabrijkant noch landbouwer behoorde te zijn; ingebeelde staatkundigen toonden in fraaije redevoeringen aan, hoe deze landerijen, in handen van bijzondere personen, koorn voor geheel *Portugal* konden leveren: — en de groote actie-maatschappij vormde zich. Deze bood de helft van de waarde; het gouvernement had geld noodig, en reeds schulden op deze landerijen gemaakt: men verkocht dezelven aan de maatschappij in openlijken toeslag. Wie zoude ook meer dan $5\frac{1}{2}$ millioenen gulden hebben hunnen bieden! de helft der betaling moest dadelijk geschieden, de andere helft met het einde van het jaar; toen dit echter naderde, had de maatschappij nog 500 actiën te verkoopen, die niemand wilde hebben, tot dat de bank haar uit de verlegenheid hielp en de 500 actiën overnam. Nu zit de maatschappij daar, en weet niet waar zij met de verbeteringen beginnen en hoe zij het maken zal, en zoo volgt men maar den ouden sleur, verpacht de landerijen voor een spotprijs, zoo dat de kompagnie noch op verre na geen interest van het uitgezette kapitaal trekt. Hoe weinig de directeuren het voordeel der maatschappijen weten te berekenen en te behartigen, kan men reeds uit die enkele omstandigheid afleiden, dat zij in het geheel geen achtslaan op de groote turfbeddingen, die op een gedeelte dezer landerijen gevonden worden, welker rijkdom door den overste VAN ESCHWEGE ontdekt werd, niettegenstaande deze bij de zoo schaarsche en dure brandstoffen in *Lissabon*, de groote voordeelen daarvan heeft aangetoond, en deswege de meest gepaste voorstellen heeft gedaan; maar reeds om die reden, dat die voorstellen door eenen vreemdeling gedaan werden, wil men van dat voordeel liever geen gebruik maken, dan dat men deswege aan eenen vreemdeling dank wilde schuldig zijn.

Waterhoogte te Arnhem.

Den 11 Julij. 2 El 2 Palm 5 Duim; gewassen 0 Duim gevallen 5 D.
Den 12 Julij. 2 El 2 Palm 0 Duim; gewassen 0 Duim gevallen 5 D.

Getrouwd:

H. MASSINK
en
J. G. REESINK.

ZUTPHEN,
den 5den Julij
1837.

---

§ † † Men is voornemens ten overstaan van den Notaris Mr. *J. NIJHOFF*, residerende te *Arnhem*, op Maandag den 17den Julij 1837, des namiddags ten 5 ure, in het Logement *het Kromhout*, te *Brummen*, nabij *Zutphen*, publiek op hoogen te doen inzetten, om 14 dagen daarna, zijnde Maandag den 31sten dier maand, ter zelfder uur en plaatse, aan de meestbiedenden finaal te worden verkocht de navolgende RENTGEVENDE GOEDEREN, als:

1º. Het ERVE en GOED, *de BRAAMHOEVE*, gelegen onder de gemeente *Brummen*, arrondissement *Arnhem*, in de buurtschap *Empe*, bestaande in hecht en sterk BOERENHUIS, SCHUUR, BAKOVEN en PUT, met BOOMGAARD en HOF, en voorts in BOUW- en WEILAND, AKKERMAALSBOSCH, OPGAAND HOUT en HEIDE of PLAGGENGROND, alles te zamen groot 31 Bunders, 68 Roeden en 82 Ellen, kadastraal bekend onder Sectie A. van en met No. 302 tot en met No. 310, van en met N. 337 tot en met No. 341, 352, 358, 455, van en met No. 461 tot en met 465, 476, 477, van en met No. 575 tot en met No. 589 en No. 636, in pacht bij *GERRIT EVERS ADDINK*; in eigen gebruik te aanvaarden, het houtgewas dadelijk na den toeslag en overigens met Petri 1840, — genietende nogtans de kooper den jaarlijkschen pachtprijs, hangende deze pacht, en wel van af Petri 1838.

2º. Het ERVE en GOED, het *ZAAIBROEK*, gelegen als voren, in de buurtschap *Leuven*, bestaande in dito BOERENHUIS, SCHUUR, BERG, en PUT, HOF en BLEEK, en voorts in BOUW- en een aanmerkelijk gedeelte WEILAND, AKKERMAALSBOSCH en OPGAAND HOUT, zijnde geregtigd voor ééne stem in de *Mark van Leuven*; — alles te zamen groot 36 Bunders, 41 Roeden 70 Ellen kadastraal bekend onder Sectie H. van en met No 23 tot en met No. 40; — in pacht bij *HONDERS*; in eigen gebruik te aanvaarden, het houtgewas, zijnde ongeveer 18 Bunders en hetwelk jaarlijks een houw oplevert, dadelijk na den toeslag en overigens met Petri 1840; — genietende nogtans de kooper den jaarlijkschen pachtprijs, hangende deze pacht, en wel van af Petri 1838.

Deze aanzienlijke bouwplaatsen kunnen dagelijks worden bezigtigd en opgenomen, zon- en feestdagen uitgezonderd, en zal de aanwijzing geschieden door de genoemde pachters respective; terwijl alle nadere informatiën, ook omtrent de veil conditiën, te verkrijgen zijn, zoo ten kantore van genoemden Notaris *NIJHOFF*, in de Turfstraat te *Arnhem*, als bij den Heer *F. J. WEENINK*, te *Zutphen*.

---

† † § † † § Uit hoofde van gevorderde Jaren, zijn de Eigenaren van het HEEREN-LOGEMENT, te *Doetinchem*, voornemens, hetzelve, bestaande in een spatieus HUIS, voorzien van de noodige VERTREKKEN en KEUKEN, met SCHUUR en STALLING en twee OPEN PLAATSEN, communicatie hebbende met de daar achter langs loopende straat, in het publiek te veilen, en, zoo mogelijk, te verkoopen; zijnde de eerste veiling bepaald op den 1sten Augustus aanstaande, en de tweede veiling of verkoop, op den 22sten daaraanvolgende, beide des voormiddags ten 10 uren, in gemelde Logement. Hetzelve bestaat reeds sedert vele jaren, en zoo wel de tegenwoordige eigenaars en bewoners, als de vroegere, hebben in de waarneming der affaire een goed bestaan gevonden.

Informatie is te bekomen bij den Kastelein *B. HONDERS*, in het gemelde Logement, en bij den openbaren Notaris *H. BECKING*, te *Zelhem* residerende; hetzelve is intusschen uit de hand te koop, waarover men zich kan adresseren bij *B. HONDERS*, voornoemd.

---

† § † § § § De eerste veiling en verkoop van den WINDKOORNMOLEN, te *Zelhem*, genaamd *de Oude Molen*, met bijbehoorend HUIS, SCHUUR, TUIN, BOUW- en WEIDELAND, mitsgaders uitgestrekte MOLEN-WERF, is alnu finaal bepaald, de eerste veiling op Vrijdag den 28sten Julij aanstaande en de verkoop op den 11den Augustus daaraanvolgende, beide des voormiddags tien ure, in de herberg *het witte Paard*, te *Zelhem*. — Deze molen heeft, sedert onheugelijke jaren, een goed bestaan opgeleverd en is nog zeer beklant.

Informatie is te bekomen bij den Notaris *H. BECKING*, te *Zelhem*.

---

† † † § § † De Notaris *KOLFSCHOTEN*, te *Arnhem*, zal, op Zaturdag den 15den Julij 1837, des namiddags om 5 uur, ten huize van den kastelein *B. MAAT*, aan den Zijpschen weg, bij *Arnhem*, publiek verkoopen:

Eene fraaije verzameling wel gekweekte ORANJE-BOOMPJES, in onderscheidene soorten — als: *Pompelmoezen*, *Cederaten* en *Citroenen*; benevens andere BLOEMGEWASSEN; — alles 2 dagen te voren te zien.

---

† § † † † § Alle die genen, welke iets te vorderen hebben van of verschuldigd zijn aan wijlen den Heer *A. T. J. HUBERTS*, in leven Apotheker te *Arnhem*, gelieven daarvan voor of op den 1sten Augustus 1837 opgaaf of betaling te doen ten Kantore van den Notaris *KOLFSCHOTEN* aldaar.

Door Vertrek,

Uit de hand te koop, het HUIS, *de HOUBERG*, zijnde een wel ingerigte solide HEEREN-WONING, met aangelegen TUIN, bestaande in vijf BENEDEN- en drie BOVENKAMERS, ruime KEUKEN, KELDERS en ZOLDERS, STALLING, BERGPLAATSEN en verdere comoditeiten; alles in den besten toestand, en alleraangenaamst aan de rivier den Ouden Rijn, in de gemeente *Herwen*, Provincie *Gelderland*, vier ure van *Arnhem*, zeer digt aan de Pruissische grenzen gelegen, en slechts op eenen korten afstand van den *Eltenberg* verwijderd.

Nadere informatien verkrijgbaar bij den eigenaar *F. X. LEN BOTH*, op het Huis zelf; en kan een gedeelte van den koopprijs, tegen 5 pCt, daaruit blijven gevestigd. — *Brieven Franco.*

---

† § † † † † Men verlangt, op eene buitenplaats in de provincie *Overijssel*, tegen Augustus aanstaande, een HUISKNECHT van middelbare jaren, ongehuwd; alsmede eene bekwaame KEUKENMEID, beide van goede getuigschriften voorzien. — Adres, met gefrankeerde brieven, onder Letter *V.*, bij den Boekverkooper *A. J. VAN DER SIGTENHORST*, te *Deventer*.

Te ARNHEM, bij C. A. THIEME, Boekdrukker.